

INTOSAI

Mexikói Nyilatkozat a legfőbb ellenőrző intézmények függetlenségéről

INTOSAI SZAKMAI STANDARDOK BIZOTTSÁG

PSC Titkárság

RIGSREVISIONEN • LANDGREVEN 4 • P.F. 9009 • 1022 KOPPENHÁGA K • DÁNIA
TEL.: +45 3392 8400 • FAX: +45 3311 0415 • E-MAIL: INFO@RIGSREVISIONEN.DK

INTOSAI

INTOSAI Főtitkárság – RECHNUNGSHOF
(osztrák számvevőszék)
DAMPFSCHIFFSTRASSE 2
A-1033 Bécs
AUSZTRIA

Tel.: ++43 (1) 711 71 • Fax: ++43 (1) 718 09 69

E-MAIL: intosai@rechnungshof.gv.at;

HONLAP: <http://www.intosai.org>

Fordította: Ákos Endre számvevő tanácsos, főtanácsadó (2008.)

Lektorálta: Az Állami Számvevőszék Módszertani Bizottságának Terminológiai és Fordításlektorálási Munkacsoportja (2009. október)

Mexikói Nyilatkozat a legfőbb ellenőrző intézmények függetlenségéről

Preambulum

A Legfőbb Ellenőrző Intézmények Nemzetközi Szervezetének (INTOSAI) Mexikóban üléséről XIX. Kongresszusa, tekintettel arra, hogy

- a közpénzek és az erőforrások szabályszerű és hatékony felhasználása az államháztartás megfelelő működtetésének, valamint a felelős szervezetek döntései eredményességének egyik lényeges előfeltételét képezik;
- az ellenőrzés alapelveiről szóló Limai Nyilatkozat (továbbiakban: Limai Nyilatkozat) rögzíti, hogy a legfőbb ellenőrző intézmény csak akkor tudja teljesíteni feladatait, ha független az általa ellenőrzött szervezetektől és védett a külső befolyással szemben;
- e cél elérése érdekében egy jól működő demokráciában nélkülözhetetlen, hogy az adott ország rendelkezzen egy legfőbb ellenőrző intézménnyel, amelynek függetlenségét törvény garantálja;
- a Limai Nyilatkozat, miközben elismeri, hogy a közintézmények nem lehetnek abszolút mértékben függetlenek, a továbbiakban rögzíti azt is, hogy a legfőbb ellenőrző intézménynek felhatalmazása gyakorlásához feladatköri és szervezeti függetlenséggel kell rendelkeznie;
- a függetlenség elveinek alkalmazása során a legfőbb ellenőrző intézmény függetlenségét különböző eszközökkel és különböző biztosítékokkal érheti el;
- a jelen dokumentumban felsoroltak az elvek bemutatását szolgálják, teljes körű alkalmazásuk ideálisnak tekinthető egy független legfőbb ellenőrző intézmény számára, ugyanakkor jelenleg nincs olyan legfőbb ellenőrző intézmény, amelyre vonatkozóan teljesülnének mindezek, ezért a jelen dokumentumhoz csatolt melléklet a függetlenség elérésének jó gyakorlatait mutatja be;

ELHATÁROZTA,

hogy elfogadja, nyilvánosságra hozza és közzé teszi a „Mexikói Nyilatkozat a függetlenségről” című dokumentumot.

Általános rendelkezések

A legfőbb ellenőrző intézmények a Limai Nyilatkozatból és az INTOSAI XVII. Kongresszusán (Szöul, Korea) hozott határozatokból eredően a közszféra megfelelő ellenőrzésének lényeges követelményeként általánosan nyolc fő elvet ismernek el.

1. elv

Megfelelő és hatáskörös alkotmányos/törvényi/jogi keretek és e keretek eredményes *de facto* alkalmazására vonatkozó rendelkezések

Olyan jogi szabályozásra van szükség, amely részleteiben meghatározza a legfőbb ellenőrző intézmény függetlenségének mértékét.

2. elv

A legfőbb ellenőrző intézmény vezetőjének és (testületi vezetésű számvevőszékeknél) tagjainak függetlensége, amely magában foglalja a megbízás alatti elmozdíthatatlanságot és a mentelmi jogot feladatkörük megfelelő ellátása során

Az alkalmazandó jogszabályok előírják a kinevezéssel, ismételt kinevezéssel, alkalmazással, felmentéssel és nyugdíjazással kapcsolatos feltételeket a legfőbb ellenőrző intézmény vezetője és – a testületi vezetésű számvevőszékeknél – tagjai számára, akik

- kinevezése, ismételt kinevezése vagy felmentése egy olyan eljárás során történik, amely biztosítja a végrehajtó hatalomtól való függetlenséget (lásd ISSAI 11 A legfőbb ellenőrző intézmények függetlenségére vonatkozó INTOSAI útmutató és jó gyakorlatok);
- kinevezése kellőképpen hosszú és meghatározott időtartamra szól, lehetővé téve számukra, hogy feladatkörüket a megtorlástól való félelem nélkül láthassák el; valamint
- akik ellen mentelmi joguknál fogva nem indítható büntetőeljárás semmilyen múltbeli vagy jelenlegi – feladatkörük szokásos ellátásával kapcsolatban felmerülő – cselekedetükért.

3. elv

Kellően széles hatáskör és teljes mérlegelési jogkör a legfőbb ellenőrző intézmény feladatainak ellátása során

A legfőbb ellenőrző intézménynek felhatalmazással kell rendelkeznie a következők ellenőrzésére:

- a közpénzek, az erőforrások illetve a vagyon felhasználása, azok címzettje vagy kedvezményezettje által, függetlenül az utóbbiak jogállásától;
- a kormányzatot, illetve a közintézményeket megillető bevételek beszédése;
- a kormányzat, illetve a közintézmények elszámolásainak törvényessége és szabályszerűsége;
- a gazdálkodás és a beszámolás minősége; valamint
- a kormányzat, illetve a közintézmények működésének gazdaságossága, hatékonysága és eredményessége.

Hacsak azt törvény kifejezetten elő nem írja, a legfőbb ellenőrző intézmény általában nem ellenőrzi a kormányzat, illetve a közintézmények által meghatározott szakpolitikát, hanem ellenőrzéseit a politikai célkitűzések megvalósítására korlátozza.

Miközben a legfőbb ellenőrző intézménynek be kell tartania a törvényhozás által megalkotott, rá vonatkozó törvényeket, a törvényhozás vagy a végrehajtó hatalom nem irányíthatja, és nem befolyásolhatja a legfőbb ellenőrző intézmény

- ellenőrzési témáinak kiválasztását;

- ellenőrzéseinek megtervezését, programjainak elkészítését, végrehajtását, jelentéskészítését és ellenőrzései hatásának nyomon követését;
- hivatali szervezete kialakítását és annak vezetését; valamint
- döntései érvényre juttatását azokban az esetekben, amikor a szankcionálás felhatalmazása részét képezi.

A legfőbb ellenőrző intézménynek függetlennek kell lennie és annak is kell látszania azon szervezetek irányításától, amelyeket ellenőriz.

Annak érdekében, hogy alkalmazottai tárgyszerűek maradjanak és annak is látsszanak, a legfőbb ellenőrző intézménynek biztosítania kell, hogy az alkalmazottak ne alakítsanak ki túl szoros kapcsolatokat az általuk ellenőrzött szervezetekkel.

A legfőbb ellenőrző intézménynek teljes mérlegelési jogkörrel kell rendelkeznie feladatai végrehajtása során, és együtt kell működnie a kormánnyal, illetve azokkal a közintézményekkel, amelyek a közpénzek felhasználásának és a közpénzekkel való gazdálkodás fejlesztésére törekednek.

A legfőbb ellenőrző intézménynek a munkavégzésre vonatkozóan olyan megfelelő normákat és ellenőrzési standardokat, valamint etikai kódexet kell alkalmaznia, amelyek az INTOSAI, a Könyvvizsgálók Nemzetközi Szövetsége, valamint más elismert standardalkotó szervezetek hivatalos dokumentumain alapulnak.

A legfőbb ellenőrző intézménynek tevékenységéről éves jelentést kell beterjesztenie a törvényhozás és más – az alkotmány, a törvények és egyéb jogszabályok vonatkozó előírásainak megfelelő – állami testület elé és azt nyilvánosságra is kell hoznia.

4. elv

Korlátlan hozzáférés az információkhoz

Ahhoz, hogy törvényben meghatározott feladatát megfelelően el tudja látni, a legfőbb ellenőrző intézménynek kellő időben történő, korlátozások nélküli, közvetlen és szabad hozzáférési jogosultsággal kell rendelkeznie minden szükséges dokumentumhoz és információhoz.

5. elv

Jelentéskészítés joga és kötelezettsége

A legfőbb ellenőrző intézmény nem korlátozható abban, hogy ellenőrző munkája eredményeiről jelentést készítsen. Törvényben kell előírni, hogy a legfőbb ellenőrző intézménynek legalább évente egyszer jelentést kell készítenie ellenőrző munkájának eredményeiről.

6. elv

Döntési szabadság az ellenőrzési jelentések elkészítésének időbeni ütemezésével, tartalmával, nyilvánosságra hozatalával és terjesztésével kapcsolatban

A legfőbb ellenőrző intézmény szabadon dönt ellenőrzési jelentései tartalmáról.

A legfőbb ellenőrző intézmény szabadon tesz megállapításokat és javaslatokat ellenőrzési jelentéseiben, és amennyire lehetséges, figyelembe veszi az ellenőrzött szervezet álláspontját.

Jogszabály határozza meg a legfőbb ellenőrző intézmény ellenőrzési jelentései elkészítésének minimális követelményeit és – amennyiben szükséges – azokat a konkrét kérdéseket, amelyekre hivatalos ellenőrzési véleményt vagy minősítést kell adni.

A legfőbb ellenőrző intézmény szabadon határozza meg ellenőrzési jelentései elkészítésének időbeni ütemezését, kivéve, amikor a törvény sajátos jelentéstételi követelményeket ír elő.

A legfőbb ellenőrző intézmény helyt adhat az Országgyűlés egésze vagy egy bizottsága, illetve a kormány egyedi kéréseinek, amelyek vizsgálatok vagy ellenőrzések elvégzésére vonatkoznak.

A legfőbb ellenőrző intézmény szabadon nyilvánosságra hozza és közzé teszi jelentéseit, miután azokat hivatalosan előterjesztette, vagy benyújtotta a törvény előírása szerint illetékes szervnek.

7. elv

A legfőbb ellenőrző intézmény javaslatai teljesítésének hatékony nyomon követése

A legfőbb ellenőrző intézmény ellenőrzési jelentéseit – a szabályozástól függően – az Országgyűlésnek, valamely bizottságának vagy az ellenőrzött szervezet irányító testületének nyújtja be, hogy az tekintse át és kövesse nyomon a hiányosságok felszámolására tett javaslatok megvalósulását.

A legfőbb ellenőrző intézménynek saját belső nyomon követési rendszere van annak biztosítására, hogy az ellenőrzött szervezetek megfelelő intézkedéseket tesznek-e a legfőbb ellenőrző intézmény megállapításaira és javaslataira, valamint – a szabályozástól függően – az Országgyűlés, annak egyik bizottsága vagy az ellenőrzött szervezet irányító testülete észrevételeire és javaslataira.

A legfőbb ellenőrző intézmény nyomon követési jelentéseit – a szabályozástól függően – az Országgyűlésnek, valamely bizottságának, vagy az ellenőrzött szervezet irányító testületének nyújtja be mérlegelés és intézkedések meghozatala céljából akkor is, ha a legfőbb ellenőrző intézmény saját hatáskörrel rendelkezik a nyomon követésre és szankcionálásra.

8. elv

Pénzügyi és irányítási/igazgatási autonómia megléte, valamint a megfelelő emberi, anyagi és pénzügyi erőforrások rendelkezésre állása

A legfőbb ellenőrző intézménynek rendelkeznie kell a szükséges és indokolt emberi, anyagi és pénzügyi erőforrásokkal, a végrehajtó hatalom nem kontrollálhatja és irányíthatja ezen forrásokhoz való hozzáférést. A legfőbb ellenőrző intézmény önállóan gazdálkodik költségvetésével és annak forrásait a szükség szerinti célokra fordítja.

Az Országgyűlés, vagy annak egy bizottsága felelős annak biztosításáért, hogy a legfőbb ellenőrző intézmény megfelelő erőforrásokkal rendelkezzen feladatai teljesítéséhez.

A legfőbb ellenőrző intézménynek joga van ahhoz, hogy közvetlenül a törvényhozáshoz forduljon, ha a számára biztosított erőforrások nem elegendők feladatai teljesítéséhez.